

Експертиза в Україні:

вітчизняні реалії та європейський досвід

За останні кілька років відбулося часткове переформатування ринку незалежних експертиз. Зокрема, зменшився попит на економічні дослідження. Фахівці пояснюють це тотальним мораторієм на перевірки контролюючих органів, а також загальним спадом ділової активності в країні. Зате збільшилася кількість пожежно- і будівельно-технічних експертиз.

Крім того, дедалі частіше банки і страхові компанії створюють під своїм «дахом» сюрвейерські служби для захисту власних інтересів під час розглядів найрізноманітніших справ у судах. Про ці та інші тенденції розповіли президент Міжнародної неприбуткової асоціації «Європейська арбітражна палата» Геннадій Пампуха та прес-секретар Незалежного інституту судових експертиз Катерина Аврамова.

Катерина Аврамова: Раніше до нас часто навідувалися представники МВС, СБУ, прокуратури з актами КРУ, відкритими кримінальними справами і просили провести експертизи, аби підтвердити чи спростувати звинувачення. Сьогодні представники цих відомств – велика рідкість у наших стінах. Однак загальна кількість експертиз, на мій погляд, не зменшилася, як, до слова, й кількість експертів.

Навпаки, цей сегмент активно поповнюють нові кадри після стажування, котрі бажать стати повноцінними судовими експертами.

Деякі страхові компанії нині створюють власні сюрвейерські структури, що встановлюють причини надзвичайних випадків, зокрема пожеж. Кілька років тому ми підписали угоду про співпрацю з однією відомою фірмою, яка оцінює збитки для страхового бізнесу.

Геннадій Пампуха: До слова, в Європі вже давно без висновку експертів жоден банк чи страхова компанія не укладе угоду з підприємцем. Таку практику ми хотіли запровадити й на українських теренах. З власного досвіду роботи в Європі знаю, що більшість страхових компаній під час оформлення полісу (всупереч закону «Про страхування») рідко виїжджають на об'єкт. Замість цього надають за-

мовникам підписні листки, де ті вказують лише площу будівлі, місце розташування, комунікації тощо. Тож, коли трапляється надзвичайний випадок, практично неможливо відтворити повну картину попереднього стану об'єкту. Тим часом кількість

резонансних пожеж у супермаркетах, логістичних центрах зростає. Сюрвейєри, приїжджаючи на місце випадку, часто не можуть визначити за попелом, що саме і в якій кількості знищено вогнем, підрахувати збитки, встановити причину пожежі, отже, й правомірність та обсяг відшкодувань. Аби поліпшити ситуацію у цьому сегменті, ми запропонували новий європейський продукт – переддоговірну експертизу. На нашу думку, він мав зацікавити, передусім, страховиків і банкірів. На жаль, наша ініціатива не знайшла підтримки.

– Чому?

Г.П.: По-перше, із зареєстрованих в Україні страхових компаній прозоро і чесно (тобто без затримок виплачують гроші потерпілим) працюють лише 10-15 відсотків. Решті нові продукти непотрібні, адже робота з ними пов'язана з певними ризиками і вимагає додаткових витрат. По-друге, вони звикли діяти за власними шаблонами і схемами, що жорстко регламентовані. Крім того, не секрет, що приблизно 95 відсотків висновків сюрвейерських структур, котрі працюють під «дахом» страхових компаній, захищають інтереси, насамперед, своїх засновників.

– Подібні експертні служби створюють і при потужних банках...

Г.П.: Процеси, що нині спостерігаємо в страховому сегменті, аналогічні й у банківському секторі. Адже компанії, зацікавлені у захисті своїх прав, можуть провести експертизу силами як структурного підрозділу, так і незалежною експертною установою. Який саме висновок експертизи буде прийнято як належний доказ у справі, покладається на розсуд суду. Свого часу одна потужна будівельна компанія створила спільне підприємство з італійцями. Внесла до статутного фонду майно – будівлю, а партнери – обладнання. Тільки-но його доставили в контейнерах до місця призначення, одразу туди прибув експерт від банку, де нова юридична особа планувала отримати кредит для подальшої діяльності. Фахівець побачив споруду, розібрану лінію і оцінив майбутнє підприємство фактично за ціною, вказаною в декларації на імпорتنе обладнання. Минув час, і ринкова вартість комплексу збільшилася: цех реконструювали, надбудували другий поверх, лінія, що працювала цілодобово, «обросла» допоміжним устаткуванням. Незабаром у підприємців виникла потреба в перекредитуванні, а для цього належить зробити оціночну експертизу майна. Вони звернулися до Міжнародного центру судових експертиз при МНА «Європейська арбітражна палата», який розрахував об'єктивну ринкову вартість. Однак банк відмовився визнавати висновок і зажадав, аби таку оцінку зробив їхній фахівець, сподіваючись, що вона, безперечно, буде нижчою.

Хочу окремо зазначити, що в Україні все більше зростає роль альтернативних способів вирішення спорів, за допомогою яких конфліктуючі сторони можуть прийти до мирного врегулювання конфліктів. Досвід держав-членів Європейського Союзу свідчить: система ADR, яка включає в себе як експертизу, так і комерційний арбітраж та медіацію, має низку переваг для сторін. А саме: економія часу та коштів, конфіденційність, гнучкість процедури, та найголовніше – збереження партнерських відносин між сторонами конфлікту. Система ADR успішно діє в Бельгії, Франції, Великобританії, Австрії, Норвегії, Фінляндії. За статистикою, в США, Канаді, Нідерландах 83-85 відсотків конфліктів вирішують із застосуванням альтернативних способів врегулювання. Експертиза як форма врегулювання спору стимулює самовизначеність сторін, адже саме вони добровільно і на власний розсуд обирають експерта, визначають його завдання та об'єм повноважень.

– Хто замовляє будівельно-технічні експертизи і які проблеми виникають під час досліджень?

К.А.: Більшість із них відбувається за ухвалами судів у адміністративних провадженнях. Передусім, це стосується військових чи державних об'єктів, де проводили реконструкцію або кап-ремонт за завищеними кошторисами. Тобто штучно збільшували вартість матеріалів, будівельно-монтажних робіт. Основне завдання наших фахівців – збирання, аналіз і опрацювання технічної інформації згідно із запитами суду чи правоохоронних органів. Проблеми виникають тоді, коли будівлю вже активно експлуатують за цільовим призначенням. Доводиться досліджувати обсяги прихованих робіт, щоб встановити, наприклад, чи відповідає метраж фактично прокладених труб плановому, заявленому в документації? Якщо таких робіт багато, то на них скеровують чималі кошти, які можна перевірити тільки за наявності відповідного акта. Тому задля оптимізації і скорочення витрат рекомендуємо замовникам фіксувати всі приховані роботи відповідними документами.

Основне завдання БТЕ – дослідження стану певних вузлів, покрівлі, опорних конструкцій об'єкта, ступеня необоротності деяких процесів – іржі, корозії, певних відшарувань. Крім того, часто доводиться робити точні виміри внутрішніх і зовнішніх приміщень, звіряти з проектною документацією, щоб визначити, чи підрядник дотримав вимог або наскільки вони неточні. Ці практичні нюанси визначають потребу у встановленні поточного реального стану об'єктів будівництва, їхньої відповідності національним і міжнародним стандартам, державним будівельним нормам України.

При цьому варто враховувати так звані особливості національного менталітету. Є чимало випадків, коли під замовлену експертизу нашим фахівцям не надають технічного паспорта, документів, що підтверджують право власності на землю, накладних на ремонт, тих самих актів прихованих робіт. Тоді ми повертаємо документи до суду, бо не гарантуємо правдивості і якості експертизи.

Крім того, іноді нашим фахівцям створюють штучні перешкоди в роботі, відмовляють у допуску до об'єкта досліджень. Наприклад, під час експертизи в судовому розгляді справи про заливку квартири водою структура ЖЕК не допустила фахівця на технічний поверх. Так комунальники намагалися приховати, що вони не усунули норицю в трубопроводі, що й спричинило затоплення житла. У цій ситуації суддя не міг дійти правосудного рішення, тому й призначив додаткову експертизу, зобов'язавши житлову контору повторно забезпечити безперешкодний доступ на горище.

– Один із напрямків інституту – проведення експертиз підвищеної складності. Що це таке?

К.А.: Насамперед, це експертизи, пов'язані з великим обсягом робіт і тривалістю. Наприклад, досить тяжкою, але цікавою була комплексна комісійна будівельно-технічна та пожежно-технічна експертиза з приводу встановлення можливості концептуальної помилки застосування легкозаймистого матеріалу під час проектування теплостанції, що призвело до масштабної пожежі. Наші експерти приїхали на об'єкт через кілька днів після того, як завалився дах. Після кількадечних досліджень технічного стану приміщень, конструкцій і матеріалів вималювалася така картина. Об'єкт у авральному режимі було введено в експлуатацію у 1970-х роках напередодні новорічних свят за наказом тодішнього міністра енергетики. На деякі недоліки ніхто уваги не звертав. грошей не рахували, тож цехи як для такого виробництва були завеликі. Взимку внутрішній простір неможливо було обігріти, влітку працівники потерпали від спеки, через що відчиняли всі вікна. Крім того, для облаштування покрівлі застосовували легкозаймисті матеріали, які згодом заборонили за новим ГОСТом. Станція працювала на вугіллі так званої газової групи. Для відводу вугільного пилу передбачили пілопровід з контрольним віконцем, аби можна було вручну прибирати найрізноманітніше сміття, яке заважало рухові. Коли оператор відчинив віконце, пил висипався назовні в збагачене киснем середовище і спалахнув. Але основна проблема була в тім, що через відчинені вікна, а також дефекти в покрівлі (панелі поклали з порушенням технологічних вимог, без ізоляції швів) утворився потужний горизонтальний протяг на площі 300 квадратних метрів, що засмокував полум'я і прискорив поширення вогню. Токсичні речовини від горіння легкозаймистих матеріалів заповнили цех і спричинили отруєння робітників. До слова, деякі відібрані матеріали ми передали УкрНДІЦЗ для глибшого аналізу.

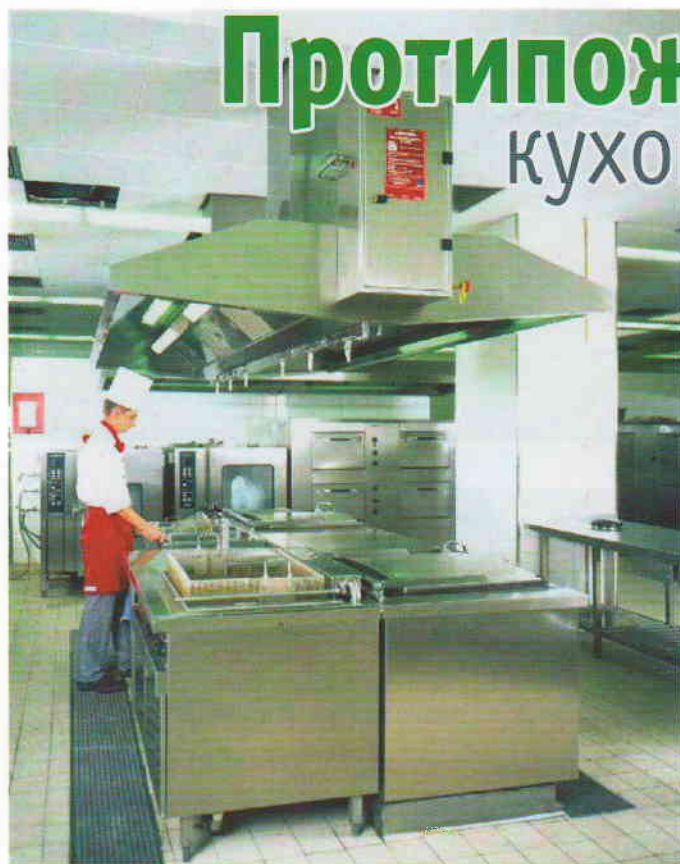
– З входженням України до ЄС дедалі більше вітчизняних товарів з'являтиметься на європейському ринку. Отож можуть утворитися конфліктні ситуації, що вимагатимуть незалежної експертизи. Що робить інститут у цьому напрямку?

К.А.: Незалежний інститут судових експертиз проводить експертизи не лише на території України, а й у інших європейських країнах. Завдяки партнерству з Міжнародним центром судової експертизи при Європейській арбітражній палаті (Брюссель, Бельгія) HICE залучає до роботи не лише кращих вітчизняних, а й зарубіжних судових експертів, що спеціалізуються в різних галузях.

Г.П.: При Міжнародному центрі судової експертизи створено Єдиний реєстр незалежних експертів із різних країн. Адже сьогодні дедалі більшого значення набувають транснаціональні угоди, тривають глобалізаційні процеси в різних галузях економіки. Наприклад, нещодавно в брюссельському арбітражі (при Європейській арбітражній палаті є Міжнародний арбітражний комерційний суд) відбувся процес між Болгарією і Кіпром. Під час розгляду справи належало провести експертизу з оцінки вартості пакету акцій, що сформувалася на момент спору. Ми залучили до роботи бельгійських, австрійських, чеських і українських експертів, яких визнав міжнародний арбітраж, і рекомендували їх обом сторонам. Згодом їхні висновки прийняли в міжнародному арбітражі в якості повноцінної доказової бази.

Запитував Володимир ГАЛЕГА

Протипожежний захист кухонного обладнання

року ситуація зміниться (набуде чинності ДСТУ EN 2 Класифікація пожеж), і ці пожеж так почнуть зараховувати до класу F. Принципова ж різниця щодо процесів горіння олій та жирів і процесів горіння інших рідин полягає в тому, що вони нагріваються до 400 °C і вище, через що традиційно застосовувані засоби пожежогасіння повністю або значною мірою втрачають ефективність. До того ж традиційно використовувані водні вогнегасні речовини за таких умов скипають та інтенсивно випаровуються. А займання тієї ж олії може статися і за штатного режиму роботи обладнання, особливо без засобів захисту від перегрівання.

ЩО РОБИТИ?

Усі, мабуть, добре знають, що буває в разі потрапляння навіть невеликої кількості води на сковорідку з нагрітою олією. Мало приємного, коли ця олія займається. Якщо ж спробувати гасити пожежу, особливо за великої кількості олії/жиру, водою, що подається системою пожежогасіння або навіть водяним вогнегасником чи з відра, то наслідки скипання води, інтенсивного утворення водяної пари і розбризкування палаючої речовини можуть бути вельми плачевними. Перші системи протипожежного захисту подібного обладнання передбачали порошкове пожежогасіння, проте розбризкування палаючих рідин, висока ймовірність повторного займання їх, неможливість застосування систем порошкового пожежогасіння у приміщеннях з перебуванням людей та шкідливий вплив вогнегасного порошку на технологічне обладнання, врешті-решт, змусили відмовитися від них.

Через неналежну герметичність кухонних приміщень і з інших причин системи пожежогасіння об'ємним способом, що передбачають використання різних видів вогнегасних речовин, на подібних об'єктах також передбачати недоцільно (щоб не сказати «марно»). Натомість учені, конструктори і технологи винайшли вогнегасні речовини для гасіння рослинних олій і тваринних жирів, сконструювали відповідні системи пожежогасіння і розробили методи випробування їх з метою оцінювання придатності для захисту кухонного обладнання різних типів, конструкцій і геометричних параметрів.

ГАСІННЯ ОЛІЙ/ЖИРІВ ЯК ТАКЕ

Кажуть, що все геніальне просте. І це саме той випадок: вогнегасні речовини, розроблені для гасіння олій та жирів, становлять собою водні розчини деяких солей, які розкладаються за температур, що утворюються під час горіння зазначених субстанцій. Їх розкладання супроводжується утворенням вуглецю діоксиду, що (разом із утворенням водяної пари) зумовлює зниження концентрації кисню в газовому горючому середовищі, а також основи, що забезпечує омиллення складників олій (жирів) з утворенням гліцерину. Внаслідок цього палаюча маса спінюється і за відповідних умов швидко гасне, а щільна «кірка», що утворюється на поверхні, надійно запобігає повторному займанню залишків горючих речовин. Чи не єдиний нормативний документ, який встановлює вимоги щодо вогнегасних речовин для гасіння олій та жирів і систем протипожежного захисту з їх використанням, — це NFPA 17A Standard for Wet Chemical Extinguishing Systems, положеннями якого керуються фактично в усьому цивілізованому світі.

Разом із тим не можна не зазначити, що NFPA 17A сам собою не

ЧОМУ МИ ПРО ЦЕ ПИШЕМО?

Нещодавно в одному з кафе столичного ТРЦ «Ocean Plaza» сталася пожежа. На щастя, тяжких наслідків не було, і вогонь приборкали навіть без пожежників. Проте не варто забувати закони Мерфі, один із яких каже: «Anything that can go wrong will go wrong», що у перекладі означає: «Якщо неприємність може статися, то вона станеться». Статистика свідчить: за деякими даними, лише в Україні щороку буває до 200 пожеж безпосередньо в закладах громадського харчування або на об'єктах, де вони розташовані, і приблизно в кожному шостому випадку джерелом займання є кухонне обладнання. Якщо вірити різним джерелам інформації, то в США, де мережа закладів громадського харчування розвинена як ніде більше в світі, збитки від пожеж у них щороку сягають USD 150 млн. Найнебезпечніші ті, які супроводжуються горінням рослинних олій і тваринних жирів, тому потрібен відповідний протипожежний захист (про це докладніше йдеться далі). Тут варто згадати ще один закон Мерфі: «Nothing is as easy as it looks», тобто «Все не так просто, як здається».

ДЕ «СОБАКУ ЗАКОПАНО»?

Відповідно до п. 8.1.5 ДБН В.2.5-56:2014 Системи протипожежного захисту, для гасіння пожеж у разі займання жиру в зонах з кухонним обладнанням (фритюрниці, шашличні печі, жирові шафи тощо), на підприємствах харчування з кількістю посадочних місць 50 і більше потрібно передбачати системи локального пожежогасіння (звичайно, ніхто не забороняє робити це і за меншої кількості місць для відвідувачів). Чинні в Україні нормативні документи не містять спеціальних вимог щодо таких систем, тому, мабуть, єдине, що можна зробити, — це скористатися світовими здобутками і не намагатися «винаходити велосипед».

Чинна до цього часу в Україні класифікація пожеж не передбачає зарахування до окремого класу тих з них, які супроводжуються горінням рослинних олій і тваринних жирів, натомість з нового

відповідає на запитання, пов'язані з особливостями побудови систем пожежогасіння та їхнє випробуванням. Натомість обґрунтування цієї побудови – «головний біль» її розробника, а методи випробування систем із метою визначення можливості застосування їх для протипожежного захисту кухонного обладнання різних типів (у частині як гасіння полум'я, так і уникнення розбризкування) регламентовано іншим документом, що також має, без перебільшення, всесвітнє значення, – UL 300 Fire Testing of Fire Extinguishing Systems for Protection of Commercial Cooking Equipment.

В ЧОМУ ЦІКАВИНКА?

Як відомо, проектування систем пожежогасіння традиційних видів здійснюють на підставі, насамперед, величини захищуваної площі (або захищуваного об'єму) і нормативної інтенсивності подавання (або проектної концентрації) вогнегасної речовини. Проте в разі систем, призначених для гасіння рослинних олій і тваринних жирів, цей принцип не працює. Причини цього і в просторових обмеженнях, і в нагромадженні тепла в об'ємі горючої речовини, і в інших явищах, які розробники відповідних систем воліють не афішувати. Насправді потрібно враховувати різновиди, кількість кухонних приладів, а також олії (жиру) та її (його) температуру. Мас значення й вид пального, що використовують для живлення кухонного приладу. Недарма поява нового виду «промислової» шафи, фритюрниці чи іншого приладу в тих самих США супроводжується новою серією випробувань з метою обґрунтування особливостей конструкції і технічних параметрів систем їхнього протипожежного захисту. Те саме стосується складників систем вентиляції, які забезпечують відведення повітря від кухонних приладів, в яких для приготування їжі використовують олії та жири.

Так, система певної конструкції, винайдена кулібіними, може так забезпечити гасіння певного модельного вогнища пожежі, але не варто забувати, що за певних умов «бензином погасити бензин» (і, навпаки, «примусити горіти» воду) теж можна. А погасити олію, залиту в сковорідку тонким шаром і тим самим довести ефективність обладнання, розробленого абияк, – тим паче, не проблема, проте спроба погасити такою системою ту ж таки фритюрницю в реальних умовах навряд чи буде вдалою.

ДОКЛАДНІШЕ ПРО ОБЛАДНАННЯ

Обладнання, визнане в світі, випробовують саме згідно з UL 300, і тільки наявність документів, які підтверджують факт випробування конкретної системи за цим нормативом, а також документів, якими встановлено порядок її застосування для протипожежного захисту кухонного обладнання певного типу (типів) чи навіть конкретної марки (марок), можуть гарантувати успішність її роботи в разі пожежі. Ключовий момент UL 300 можна перекласти таким чином: «Систему пожежогасіння потрібно випробовувати з використанням усіх видів кухонного обладнання, з якими передбачене її використання». Іншими словами, підстав для запевнення в ефективності системи під час гасіння пожеж на іншому обладнанні насправді немає. Не полінуємося сказати, що до систем протипожежного захисту кухонного обладнання закладів громадського харчування висувають низку інших, ніж ті, про які вже йшлося, вимог, зокрема, в частині способу запускання, захисту насадок від жирових нашарувань, періодичної заміни чутливих елементів тощо. На жаль, через брак місця не маємо змоги зупинитися на всіх деталях.

Вибираючи обладнання, не полінуйтеся поцікавитися, чим його потрібно заряджати і який термін придатності вогнегасної речовини. Мимохідь зауважмо, що до періодичного контролювання

якості вогнегасної речовини цілком придатний другий із згаданих законів Мерфі, тому варто одразу позбуватися рекомендацій на кшталт «потрібно лише самотужки перевірити зовнішній вигляд». Оптимальний варіант – це встановлення такої системи пожежогасіння, заряд якої не потребує маніпуляцій протягом усього гарантійного терміну експлуатації. Виробник, який поважає себе і цінує власну репутацію, не готуватиме вогнегасну речовину казна з чого в кустарних умовах і, можете бути певні, виготовлятиме її саме з тих складників, які вказано в NFPA 17A та ефективність яких перевірено десятиліттями.

Ще один привід для здорового скептицизму – заява виробника (постачальника) системи пожежогасіння, начебто призначена для захисту кухонного обладнання, про її універсальність (маємо на увазі уявну придатність для гасіння пожеж кількох класів). Насправді відповідні вогнегасні речовини, що дають змогу надійно гасити олії та жири, є вузькоспеціалізованими.

Отже, якщо вам пропонують встановити обладнання, яке не випробовували за вимогами зазначеного документа, ліпше обходити таких «фахівців» десятою дорогою. Навіть наявність погодженої документації на систему – не гарантія успішності її застосування. Якщо ви ставите перед собою завдання захиститися саме від «червоного півня», а не від контролюючих органів, радимо не забувати про це.

НАОСТАНОК

Щоб уникнути пожежі на кухні закладу громадського харчування, підприємстві або іншому об'єкті з наявністю промислового кухонного обладнання, а у разі, якщо вона таки виникне, – забезпечити її ефективне гасіння, варто враховувати, крім загальновідомих, принаймні такі складові успіху:

- проектування системи вентиляції з урахуванням потреби в ефективному відведенні від кухонного обладнання повітря, забрудненого паром олії (жиру);
- забезпечення належних параметрів повітряного середовища в усіх приміщеннях, у тому числі шляхом недопущення потрапляння повітря, що видаляється з кухонних приміщень, у систему припливної вентиляції;
- використання складників систем вентиляції, призначених для роботи на об'єктах з повітрям, сильно забрудненим паром олії (жиру), а також забезпечення його вчасного очищення від жирових відкладень;
- застосування систем пожежогасіння, спеціально призначених для захисту кухонних приладів наявних видів, а також систем вентиляції;
- застосування додаткових засобів захисту в разі нетрадиційних підходів до приготування їжі і використання особливих джерел енергії;
- належне технічне обслуговування системи пожежогасіння.

Нарешті, не забувайте, що найкраще обладнання (кухонні прилади, системи вентиляції, системи протипожежного захисту тощо) – ніщо без компетентного працівника. Усі роботи, пов'язані з проектуванням, монтуванням, прийманням в експлуатацію, чищенням, технічним обслуговуванням і ремонтом, не слід довіряти першому ліпшому.

Володимир **БОРОВИКОВ**,
фахівець із стандартизації,
сертифікації та якості
Української федерації
спеціалістів безпеки

Нові правила – нові вимоги

(Продовження. Початок у №№6-9, 2015)

У п. п. 21 розділу 9 «Об'єкти зберігання», де йдеться про вимоги пожежної безпеки на складах хімічних речовин, на мою думку, не варто було обмежуватися стосовно такого небезпечного хімікату, як аміачна селітра, посиланням на наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 1 вересня 2009 року №142, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 23 вересня 2009 року за №896/16912. Де фермер, який застосує аміачну селітру, знайде цей наказ? Доцільно було б викласти основні вимоги пожежної безпеки щодо зберігання означеної хімічної речовини, а саме ступеня вогнестійкості складів, штабелів, кількості, яку дозволено зберігати як на складі, так і у відсіку, тощо.

У п. 7.10.4.25 попередніх правил це добре прописано, але чомусь упорядники вирішили послатися тільки на згаданий наказ.

Це стосується і п. 9.5. того ж самого розділу. У п. п. 1 читаємо: «склади лісоматеріалів повинні відповідати вимогам СНиП II-89-80 «Генеральные планы промышленных предприятий», СНиП 2.11.01-85* «Складские здания». Немає заперечень. Але в чинних правилах пожежної безпеки все ж таки доцільно було б навести основні протипожежні вимоги до таких пожежонебезпечних об'єктів, як склади лісоматеріалів, стосовно допустимих розмірів штабелів пиломатеріалів, круглого лісу, дільниць для зберігання

дров, а також відстаней між штабелями в групі, між групами тощо.

У нових Правилах змінено вимоги пожежної безпеки, викладені у НАПБ А.01.001-2004, стосовно заправлення автомобілів на АЗС. Згідно з п. 10.12, відстань між автомобілем, який заправляється, та автомобілями, що стоять у черзі, має становити не менше 1 м (у попередніх правилах – 3 м).

У нових Правилах є розділ «Житлові будинки», в якому стисло викладено основні вимоги пожежної безпеки. Звичайно, це лише, як кажуть, крапля в морі, але все ж таки заслуговує схвалення.

У п. п. 1 розділу VII «Вимоги пожежної безпеки під час проведення вогневих, фарбувальних та будівельно-монтажних робіт» написано: «Під час підготовки до проведення вогневих робіт необхідно дотримуватися таких загальних вимог...» (далі по тексті). Але в цьому ж самому пункті упорядники констатують: «Після закінчення робіт уся апаратура й устаткування мають бути прибрані в спеціально відведені приміщення (місця)». Якщо мова про закінчення робіт, то цей пункт, очевидно, слід було б викласти в такій редакції: «Під час підготовки та проведення вогневих робіт» (далі по тексті). Доцільно було б у абзаці, що стосується погодження з відомчою пожежною охороною наряду-допуску на виконання тимчасових вогневих робіт, додати: «і інші види охорони (воєнізована та професійна об'єктова, добровільна тощо)»,

тим паче, що в додатку до правил (пункт 1.1 глави 1 розділу VII) у примітці (п. 2) про це сказано (крім об'єктової охорони, за договорами). До того ж у цьому пункті називають і фахівців з пожежної безпеки, яких забули згадати в п. 1.1.

У попередніх Правилах (див. п. 8.1.2.8) містилася важлива вимога щодо заборони зберігання в одному приміщенні кисневих балонів та балонів з горючими газами, а також карбиду кальцію, фарб, мастил та жирів. Доцільно було б цю вимогу відобразити й у нових правилах.

У розділі 2 «Фарбувальні роботи» бажано було б наголосити, що вогневі роботи (зварювальні тощо) дозволено проводити не ближче за 15 м від відчинених отворів фарбувальних та сушильних камер, а місце зварювання слід огородити захисним екраном. Про це йшлося в попередніх правилах (п. 8.2.3).

У п. 2.11 цього розділу треба було вказати, що фарбувальні та сушильні камери, установки струминного облицювання і занурення, а також дільниці безкамерного фарбування на ґратах слід обладнувати автоматичними системами пожежогасіння (АСП).

У розділі 4 «Будівельно-монтажні роботи» нових Правил уніфіковано вимоги п. 8.4.1 попередніх правил і записано, що замовник спільно з генпідрядною (підрядною) організацією зобов'язаний призначити наказом відповідальних за пожежну безпеку осіб від замовника і генпідрядної (підрядної) організації по об'єкту загалом і на окремих ділянках.

У п. 4.2 цього розділу конкретизовано перелік осіб, зайнятих на будівництві, яким доручено контроль за виконанням протипожежних заходів. Ці обов'язки покладено на осіб, відповідальних за пожежну безпеку під час будівельно-монтажних робіт. Але, на жаль, про це йдеться нижче, де вказано, що ці особи зобов'язані забезпечити лише проведення з тими, хто працює на будівництві, інструктажів та перевіряти знання з питань пожежної безпеки. Не зрозуміло, чому немає вимоги щодо проведення з окремими категоріями осіб, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, спеціального навчання (пожежно-технічного мінімуму)?

Далі буде
Олег СКОБЕЛЄВ